

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 25/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om vissa personregister vid magistraterna samt till lagar om ändring av äktenskapslagen, lagen om registrerat partnerskap, lagen om gåvoutfästelser och 64 § lagen om förmyndarverksamhet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 juni 2004 en proposition med förslag till lag om vissa personregister vid magistraterna samt till lagar om ändring av äktenskapslagen, lagen om registrerat partnerskap, lagen om gåvoutfästelser och 64 § lagen om förmyndarverksamhet (RP 123/2004 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har lagutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (LaUU 19/2004 rd) ingår som bilaga till detta betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Maaria Leskelä, justitieministeriet
- lagstiftningsråd Terhi Lehtonen, inrikesministeriet
- häradsskrivare Lauri Haikarainen, Magistraten i Helsingfors
- utvecklingschef Juha Lempinen, Befolkningsregistercentralen
- tingsdomare Kimmo Mikkola, Tingsrättsdomarna rf
- häradsskrivare Heidi Rantatulkkila, Suomen Henkikirjoittajayhdistys ry.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— byråchef Maija Kleemola, dataombudsmannens byrå

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en lag om vissa personregister vid magistraterna. I lagen föreslås bestämmelser om registret över äktenskapsförordsårenden och registret över gåvoärenden.

Behovet av att stifta en ny lag hänför sig delvis till de lagändringar som trädde i kraft den 1 mars 2003 och genom vilka bl.a. registrering av anmälningar om äktenskapsförord och gå-

vor mellan närstående personer överfördes från tingsrätterna till magistraterna. De avtal och anmälningar som magistraterna registrerar införs för närvarande i register som förs av Rättsregistercentralen. I propositionen föreslås att ansvaret för registerföringen och ansvaret för att registren fungerar tekniskt överförs från justitieministeriets förvaltningsområde till inrikesmi-

nisteriets förvaltningsområde. Magistraterna blir registeransvariga i stället för Rättsregistercentralen. En myndighet som anges särskilt genom förordning av statsrådet skall ansvara för att registren fungerar tekniskt.

Bestämmelserna om registren och registreringsförfarandet samlas ur äktenskapslagen och lagen om gåvoutfästelser och tas in i den föreslagna lagen om vissa personregister vid magistraterna. Bestämmelser om registreringsgrunderna och registreringens rättsverkningar skall däremot även i fortsättningen finnas i äktenskapslagen, lagen om gåvoutfästelser, lagen om återvinning av konkursbo och utsokningslagen. I den nya lagen beaktas de krav på behandling av

personuppgifter som ställs i grundlagen och personuppgiftslagen.

Det föreslås att äktenskapslagen och lagen om registrerat partnerskap ändras så att de gör det möjligt att som avgiftsbelagd service förrätta borgerlig vigsel och registrera partnerskap utanför tjänstetiden eller tjänstestället. Förrättning under tjänstetid och på tjänstestället skall fortfarande vara avgiftsfri och ingå i myndighetens tjänsteplikt.

I lagen om förmyndarverksamhet föreslås en bestämmelse om utlämnande av uppgifter ur registret över förmyndarskapsärenden via en teknisk anslutning.

Lagarna avses träda i kraft cirka tre månader efter det att de har godkänts och blivit stadfästa.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Propositionen omfattar tre större delar: 1) en ny lag om vissa personregister vid magistraterna, med bestämmelser om registret över äktenskapsförordsärenden och registret över gåvoärenden, 2) borgerlig vigsel och registrering av partnerskap utanför tjänstetiden eller tjänstestället samt 3) ändring av 64 § i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) om utlämning av uppgifter ur registret över förmyndarskapsärenden via en teknisk anslutning.

Med hänvisning till propositionen och utredning till utskottet finner utskottet propositionen behövlig och motiverad. Utskottet förordar lagförslagen med nedan refererade ställningstaganden och föreslagna ändringar.

Detaljmotivering

1. Lag om vissa personregister vid magistraterna

Registreringen av äktenskapsförordsärenden och gåvoärenden har sedan mars 2003 överförts från tingsrätterna till magistraterna. I samband med

överföringen ändrades emellertid inte bestämmelserna om hur registren ska skötas.

De gällande bestämmelserna motsvarar inte till alla delar grundlagen och personuppgiftslagen (523/1999), vilket anförts som ytterligare skäl till att stifta en ny lag. Utskottet konstaterar att lagförslaget i propositionen uppfyller de krav som grundlagsutskottet och förvaltningsutskottet ställer på regleringen av personuppgifter.

I samband med behandlingen har lagutskottet särskilt noterat förslaget till 12 § där det i fråga om förfarandet vid ändringssökande hänvisas till förvaltningsprocesslagen (586/1996). I motiven till propositionen (s. 20/I) påpekas mycket riktigt att innehållet i de register som avses i lagförslaget är personuppgifter. På korrigerande sätt bestäms också ändringssökandet i enlighet med personuppgiftslagen. För att göra lagen åskådligare föreslår lagutskottet att 11 § kompletteras med en explicit hänvisning till det förfarande som enligt personuppgiftslagen ska tillämpas på rättelse av personuppgifter.

Med hänvisning till lagutskottets utlåtande anser förvaltningsutskottet att det i detta fall förklarhets skull är motiverat att komplettera 11 § i

lagförslaget med en informativ hänvisning till 29 § i personuppgiftslagen trots att 1 § uttryckligen föreskriver att personuppgiftslagen ska tillämpas vid behandlingen av personuppgifter. Förvaltningsutskottet föreslår därför att till 11 § fogas ett nytt 3 mom. med följande lydelse: "*Vid rättelse av personuppgift tillämpas 29 § i personuppgiftslagen.*"

2. Lag om ändring av äktenskapslagen samt

3. Lag om ändring av lagen om registrerat partnerskap

För borgerlig vigsel och registrering av partnerskap utanför den öppettid som gäller i statens ämbetsverk eller någon annanstans än i förrättarens ämbetslokal kan enligt förslaget uppbäras en avgift. Vigsel och registrering av partnerskap under normal öppettid och i ämbetslokalen förblir enligt propositionen avgiftsfria.

Förvaltningsutskottet förenar sig om lagutskottets uppfattning att det är helt rätt att erbjuda myndighetsservice i enlighet med efterfrågan. Också förvaltningsutskottet anser att vigslar eller registreringar av partnerskap utanför tjänstetiden eller ämbetslokalen inte ska anses ingå i de förrättande personernas tjänsteförpliktelser utan vara frivilliga för tjänstemännen. För att trygga tillgången på tjänster måste det därför ses till att det arvode som betalas till tjänstemännen för förrättningarna är så stort att det uppmuntrar dem att tillhandahålla sådana tjänster.

Förvaltningsutskottet delar också lagutskottets åsikt om att storleken på förrättningsavgiften, som ska bestämmas närmare genom förordning av statsrådet, i princip bör svara mot statens kostnader för tjänsten.

Lagutskottet kommenterar i sitt utlåtande också 16 a § i lagförslag 2 (äktenskapslagen) och 5 a § i lagförslag 3 (lag om registrerat partnerskap). Enligt dessa paragrafer kan en avgift tas ut för förrättande av borgerlig vigsel eller registrering av partnerskap både när det sker utanför tjänstetiden och när förrättningen enligt överenskommelse sker utanför myndighetens ämbetslokal. Men enligt utredning är det meningen

att en särskild avgift tas ut bara när förrättningen sker utanför tjänstetiden. För förrättning under tjänstetid utanför myndighetens ämbetslokal tas ingen avgift ut men däremot ersättning för resekostnader. Om förrättningen sker utanför tjänstetiden men på tjänstestället kunde eventuella extra resekostnader för vigselförrättaren eller den tjänsteman som registrerar ett partnerskap tas ut för staten. Förvaltningsutskottet föreslår att 16 a § i äktenskapslagen och 5 a § i lagen om registrerat partnerskap ändras så att de motsvarar syftet med regleringen.

4. Lag om ändring av lagen om gåvoutfästelser

I detta lagförslag ingår de ändringar av teknisk natur i lagen om gåvoutfästelser som följer av lagförslag 1 (lag om vissa personregister vid magistrater). Utskottet förordar ändringarna i lagen om gåvoutfästelser enligt propositionen.

5. Lag om ändring av 64 § i lagen om förmyndarverksamhet

Registret över förmyndarskapsärenden är ett riksomfattande register som innehåller uppgifter om intressebevakarnas verksamhet. Registret förs enligt lagen om förmyndarverksamhet av magistraterna och befolkningsregistercentralen. Enligt gällande lag har var och en rätt att ur registret få uppgifter om huruvida en viss person har en intressebevakare, vem som är intressebevakare för en viss person, vilket uppdrag intressebevakaren har samt om någons handlingsbehörighet har begränsats och på vilket sätt. Magistraten beslutar med stöd av lagen om förmyndarskapsverksamhet om utlämning av uppgifter. Befolkningsregistercentralen ansvarar för registrets allmänna funktioner och samordningen av dem.

För att förbättra dataservicen föreslår regeringen nu att förmyndarskapslagen kompletteras med en bestämmelse enligt vilken en sådan myndighet, en sammanslutning eller en näringsidkare som i sin verksamhet fortgående behöver registeruppgifter för godtagbara ändamål ska få ta del av uppgifterna via en teknisk anslutning. An-

slutningen är beroende av tillstånd som beviljas av Befolkningsregistercentralen.

Förvaltningsutskottet förordar förslagen till ändringar i lagen om förmyndarverksamhet.

Förslag till beslut

Med stöd av det som anförs ovan föreslår förvaltningsutskottet

att lagförslag 4 och 5 godkänns utan ändringar och

att lagförslag 1—3 godkänns med följande ändringar

1.

Lag

om vissa personregister vid magistraterna

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.	4 kap.
Allmänna bestämmelser	Särskilda bestämmelser
1—3 § (Som i RP)	10 § (Som i RP)
2 kap.	11 §
Registret över äktenskapsförordsärenden	<i>Förvaring av registeruppgifter</i> (1 och 2 mom. som i RP) <i>Vid rättelse av personuppgifter tillämpas 29 § i personuppgiftslagen. (Nytt 3 mom.)</i>
4—6 § (Som i RP)	
3 kap.	12—16 § (Som i RP)
Registret över gåvoärenden	
7—9 § (Som i RP)	

2.

Lag

om ändring av äktenskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i äktenskapslagen av den 13 juni 1929 (234/1929) 105 och 105 a §, sådana de lyder i lag 929/2002,

ändras 35 § 4 mom., 43 §, 104 § 2 mom., 107 § samt 135 § 2 mom., sådana de lyder, 35 § 4 mom., 43 § och 104 § 2 mom. i nämnda lag 929/2002, 107 § i lag 411/1987 och 135 § 2 mom. i lag 1226/2001, samt

fogas till lagen en ny 16 a § som följer:

16 a §

För hindersprövning och vigsel som har förrättats av en statlig myndighet och för intyg i anslutning därtill uttas inte någon avgift. För förrättande av borgerlig vigsel kan dock tas ut en avgift och ersättning *för resekostnader*, om vigselförrättaren och de förlovade har kommit överens om att vigseln skall förrättas vid någon annan tidpunkt än under den öppettid som nämns i 1 § i förordningen om öppethållandet av statens ämbetsverk (332/1994). *Ersättning för resekostnader kan också tas ut om borgerlig vigsel för-*

rättas någon annanstans än i vigselförrättarens ämbetslokal. Avgiftens och ersättningens storlek anges genom förordning av statsrådet i enlighet med lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

35, 43, 104, 107 och 135 §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelse
(Som i RP)

3.

Lag

om ändring av lagen om registrerat partnerskap

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen av den 9 november 2001 om registrerat partnerskap (950/2001) en ny 5 a § som följer:

5 a §

Avgift tas inte ut för prövning av hinder mot registrering av ett partnerskap eller för registrering av ett partnerskap eller för intyg i anslutning till dessa. Avgift och ersättning *för resekostnader* kan dock tas ut för registrering av ett partnerskap, om parterna i partnerskapet och registermyndigheten har kommit överens om att

registrering enligt 5 § skall förrättas vid någon annan tidpunkt än under den öppettid som nämns i 1 § i förordningen om öppethållandet av statens ämbetsverk (332/1994). *Ersättning för resekostnader kan också tas ut om registrering av partnerskap förrättas* någon annanstans än i registermyndighetens ämbetslokal. Avgiftens och ersättningens storlek anges genom förordning av

FvUB 25/2004 rd — RP 123/2004 rd

statsrådet i enlighet med lagen om grunderna för
avgifter till staten (150/1992).

Ikraftträdandebestämmelse
(Som i RP)

Helsingfors den 8 december 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Veijo Puhjo /vänst
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Nils-Anders Granvik /sv
Lasse Hautala /cent
Hannu Hoskonen /cent
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd

Rosa Meriläinen /gröna
Lauri Oinonen /cent
Heli Paasio /sd
Satu Taiveaho /sd
Tapani Tölli /cent
Ahti Vielma /saml
Tuula Väättäinen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.